

Marian Podstawka, Agnieszka Deresz

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB FIZYCZNYCH PROWADZĄCYCH POZAROLNICZĄ DZIAŁALNOŚĆ NA ZASADACH OGÓLNYCH: PROGRESYWNY CZY LINIOWY?

Streszczenie: W opracowaniu tym rozważania na temat podatku dochodowego od osób fizycznych skupiono na podatku opłacanym na zasadach ogólnych według progresywnej skali podatkowej oraz według stawki liniowej 19% od dochodów uzyskiwanych z pozarolniczej działalności gospodarczej. Biorąc pod uwagę dwa wymienione sposoby opłacania podatku dochodowego, podjęto próbę oceny, który z nich jest korzystniejszy dla podatnika z uwagi na wysokość płaconego podatku. Za okres objęty oceną przyjęto lata 2008–2010.

Słowa kluczowe: podatek dochodowy od osób fizycznych, zasady ogólne według progresywnej skali podatkowej, zasady ogólne według stawki liniowej 19%, pozarolnicza działalność gospodarcza

1. Wstęp

Zasady ogólne według progresywnej skali podatkowej, to podstawowa forma opodatkowania, dostępna dla każdego przedsiębiorcy – bez względu na rodzaj działalności, rozmiar i formę prawną (bez znaczenia jest fakt czy jest prowadzona indywidualnie, w spółce cywilnej, czy osobowej spółce handlowej-jawnej, komandytowej, komandytowo-akcyjnej). Wybierając zasady ogólne według progresywnej skali podatkowej jako sposób rozliczania podatku, przedsiębiorca ma możliwość uwzględnienia kosztów związanych z działalnością, skorzystania z wszelkich dostępnych ulg podatkowych i preferencji podatkowych, w tym z wspólnego rozliczenia z małżonkiem, czy na zasadach przewidzianych dla osób samotnie wychowujących dzieci. Przedsiębiorca opodatkowany na zasadach ogólnych płaci podatek od uzyskanego dochodu. Dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej ustala się na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych, opierając się na przepisach ustawy o rachunkowości lub jeżeli przychody nie osiągają równowartości 800 tys. euro, przedsiębiorca prowadzi podatkową księgę przychodów i rozchodów, stosownie do zasad zawartych w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów.

Przy tej formie opodatkowania przedsiębiorca płaci podatek dochodowy zaliczkowo wedle wyboru, co miesiąc lub co kwartał. Może też skorzystać z uproszczonych zaliczek płatnych w stałej wysokości. Po skończonym roku podatkowym w terminie do dnia 30 kwietnia roku następnego po roku podatkowym jest obowiązany złożyć zeznanie podatkowe o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w roku podatkowym na formularzu PIT-36. W tym przypadku rozliczając roczny podatek, należy pamiętać, że dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej jest rozliczany razem z innymi ewentualnymi dochodami uzyskanymi w danym roku podatkowym, a podlegającymi opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych, np. z wynagrodzenia ze stosunku pracy, z emerytury, renty czy najmu.

Zasady ogólne według stawki liniowej 19% są dostępne także bez względu na rodzaj, rozmiar i formę prawną pozarolniczej działalności gospodarczej. Jedyne ograniczenie dotyczy podatników świadczących usługi na rzecz byłych pracodawców: takie, jakie świadczyli na ich rzecz w ramach stosunku pracy w danym albo poprzedzającym dany rok roku podatkowym¹.

Podstawową zaletą tej formy rozliczenia jest 19% stawka stosowana do wszystkich dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej, bez względu na ich wielkość. Ceną za to jest brak możliwości skorzystania z jakichkolwiek ulg podatkowych (wyjątek stanowi odliczenie od dochodu składek na ubezpieczenie społeczne i składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz możliwość przekazania 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego), a także preferencyjnych zasad opodatkowania. Poza tym przedsiębiorcy, którzy wybrali tę formę opodatkowania obowiązani są prowadzić podatkową księgę przychodów i rozchodów, zgodnie z odrębnymi przepisami. Podatek płacony jest od pierwszej zarobionej złotówki (nie przysługuje tzw. dochód niepowodujący obowiązku zapłaty podatku wynoszący w 2008 r. 3089,00 zł, natomiast w latach 2009–2010 – 3091,00 zł), co miesiąc lub co kwartał (również można wybrać wpłaty zaliczek w stałej wysokości). Po skończonym roku podatkowym w terminie do dnia 30 kwietnia roku następnego po roku podatkowym przedsiębiorcy są obowiązani składać urzędowi skarbowym zeznanie podatkowe o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w roku podatkowym na formularzu PIT-36L. W zeznaniu tym podatnik rozlicza tylko i wyłącznie dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej.

Od 1 stycznia 2009 r. weszły w życie przepisy ustawy nowelizującej ustawę o podatku dochodowym od osób fizycznych, które zmieniły m.in. treść tej ustawy w ten sposób, iż obowiązującą w latach 1998–2008 trzystopniową progresywną skalę podatkową z trzema stawkami 19, 30 i 40% zastąpiła skala dwustopniowa z dwiema stawkami 18 i 32%. Po 1 stycznia 2009 r. dochody do wysokości 85 528,00 zł opodatkowane zostały stawką 18%, a więc o 1 lub 12% niższą niż w latach 1998–2008, natomiast dochody ponad tę kwotę zostały opodatkowane stawką 32%, a więc o 8%

¹ Patrz art. 9a ust. 3 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 2000, nr 14, poz. 176 z późn. zm.).

niższą niż w latach 1998–2008. Dodatkowo wszyscy podatnicy korzystać mogą z prawa do kwoty zmniejszającej podatek, która wynosi 556,02 zł. Nowelizacja nie przewidziała obniżenia podatku liniowego według stawki 19% od pozarolniczej działalności gospodarczej. W tym przypadku przedsiębiorcy mogą znaleźć się w sytuacji, w której obowiązujące od 2004 r. opodatkowanie liniowe przestanie być optymalne.

W opracowaniu tym, biorąc pod uwagę wymienione dwa sposoby opłacania podatku dochodowego opodatkowanego na zasadach ogólnych, podjęto próbę oceny, który z nich jest korzystniejszy z uwagi na wysokość płaconego podatku. Lata 2008–2010 przyjęto za okres objęty oceną.

2. Opodatkowanie liniowe w porównaniu z opodatkowaniem progresywnym

Dokonując wyboru pomiędzy opodatkowaniem według progresywnej skali podatkowej a opodatkowaniem z zastosowaniem stawki liniowej, należy indywidualnie ocenić opłacalność każdego z wymienionych sposobów opodatkowania. Nie jest bowiem możliwe udzielenie jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, która z tych form bardziej się opłaca, gdyż jest to uzależnione od szeregu czynników. Należy zatem wziąć pod uwagę m.in.: wysokość osiąganych dochodów, możliwość korzystania z preferencyjnych zasad opodatkowania, możliwości korzystania z ulg podatkowych.

Zakładając, że przedsiębiorca nie korzysta z preferencyjnych zasad opodatkowania, jak i z ulg podatkowych, w 2008 r. opcja opodatkowania liniowego okazuje się korzystna w przypadku uzyskania dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej, który stanowi podstawę opodatkowania, większą niż 49 825,00 zł. Można obliczyć to według następującej zasady, zgodnie z którą wysokości podatku dochodowego od osób fizycznych według stawki liniowej 19% oraz według progresywnej skali podatkowej są tożsame, tj.:

opodatkowanie według stawki liniowej 19% = opodatkowanie według progresywnej skali podatkowej w drugim przedziale

$$D \cdot 19\% = 7866,25 \text{ zł} + 30\% \cdot (D - 44\,490,00 \text{ zł}),$$

gdzie:

D – dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej, równy podstawie opodatkowania,

7866,25 zł + 30% · (D – 44 490,00 zł) – sposób obliczenia podatku dochodowego w drugim przedziale progresywnej skali podatkowej obowiązującej w 2008 r.

Po rozwiązaniu powyższego równania otrzymujemy:

$$D = 4825,00 \text{ zł}.$$

Tabela 1. Obciążenie podatkiem dochodowym o stawce progresywnej i o stawce liniowej przedsiębiorców o różnych dochodach w roku podatkowym 2008*

Wysokość dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej = podstawie opodatkowania w zł		Podatek dochodowy od osób fizycznych obliczony dla zasad ogólnych według progresywnej skali podatkowej w zł	Podatek dochodowy od osób fizycznych obliczony dla zasad ogólnych według stawki liniowej 19% w zł
I przedział skali podatkowej	10 000 ^{a)}	1 313	1 900
	20 000 ^{a)}	3 213	3 800
	30 000 ^{a)}	5 113	5 700
	40 000 ^{a)}	7 013	7 600
	44 490 ^{b)}	7 866	8 453
II przedział skali podatkowej	46 000 ^{c)}	8 319	8 740
	48 000 ^{c)}	8 919	9 120
	49 825^{c)}	9 467	9 467
	60 000 ^{c)}	12 519	11 400
	70 000 ^{c)}	15 519	13 300
	85 528 ^{d)}	20 178	16 250
III przedział skali podatkowej	100 000 ^{e)}	26 100	19 000
	200 000 ^{e)}	65 966	38 000
	300 000 ^{e)}	105 966	57 000

* Dotyczy przedsiębiorców uzyskujących dochody wyłącznie z pozarolniczej działalności gospodarczej, niekorzystających z ulg podatkowych, rozliczających się indywidualnie.

^{a)} dochód w wysokości 10 000 zł; 20 000 zł; 30 000 zł; 40 000 zł – stanowi przykład dochodu z I przedziału skali podatkowej obowiązującej w 2008 r.; ^{b)} dochód w wysokości 44 490 zł – stanowi kwotę graniczną I przedziału skali podatkowej obowiązującej w 2008 r.; ^{c)} dochód w wysokości 46 000 zł; 48 000 zł; 49 825 zł; 60 000 zł; 70 000 zł – stanowi przykład dochodu z II przedziału skali podatkowej obowiązującej w 2008 r.; ^{d)} dochód w wysokości 85 528 zł – stanowi kwotę graniczną II przedziału skali podatkowej obowiązującej w 2008 r.; ^{e)} dochód w wysokości 100 000 zł; 200 000 zł; 300 000 zł – stanowi przykład dochodu z III przedziału skali podatkowej obowiązującej w 2008 r.

Źródło: opracowanie własne.

Przyjęte założenia:

– podatek obliczono posługując się skalą podatkową obowiązującą w 2008 r.²:

Przedziały dochodów w złotych		Podatek wynosi
ponad	do	
	44 490	19% minus kwota zmniejszająca podatek 586 zł 85 gr
44 490	85 528	7866 zł 25 gr + 30% nadwyżki ponad 44 490 zł
85 528		20 177 zł 65 gr + 40% nadwyżki ponad 85 528 zł

² Art. 10 ust. 3 ustawy z 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 217, poz. 1588).

Z zawartego w tabeli 1 porównania opodatkowania według progresywnej skali podatkowej i opodatkowania według stawki liniowej 19% wynika, że przedsiębiorcy o dochodach rocznych niższych niż 49 825,00 zł, a opodatkowani stawką liniową, będą obciążeni większym ciężarem podatkowym niż przedsiębiorcy opodatkowani progresywnie. Wyrównanie poziomu podatku następuje przy dochodach z pozarolniczej działalności gospodarczej wynoszących 49 825,00 zł. Natomiast liniowa forma opodatkowania zaczyna być korzystniejsza dla przedsiębiorców uzyskujących dochody ponad 49 825,00 zł.

Tabela 2. Obciążenie podatkiem dochodowym o stawce progresywnej i o stawce liniowej przedsiębiorców o różnych dochodach w latach 2009–2010*

Wysokość dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej = podstawie opodatkowania w zł		Podatek dochodowy od osób fizycznych obliczony dla zasad ogólnych według progresywnej skali podatkowej w zł	Podatek dochodowy od osób fizycznych obliczony dla zasad ogólnych według stawki liniowej 19% w zł
I przedział skali podatkowej	20 000 ^{a)}	3 044	3 800
	40 000 ^{a)}	6 644	7 600
	60 000 ^{a)}	10 244	11 400
	80 000 ^{a)}	13 844	15 200
	8528 ^{b)}	14 839	16 250
II przedział skali podatkowej	90 000 ^{c)}	16 270	17 100
	96 384^{c)}	18 313	18 313
	100 000 ^{c)}	19 470	19 000
	200 000 ^{c)}	51 470	38 000
	300 000 ^{c)}	83 470	57 000

* Dotyczy przedsiębiorców uzyskujących dochody wyłącznie z pozarolniczej działalności gospodarczej, niekorzystających z ulg podatkowych, rozliczających się indywidualnie.

^{a)} dochód w wysokości 20 000 zł; 40 000 zł; 60 000 zł; 80 000 zł – stanowi przykład dochodu z I przedziału skali podatkowej obowiązującej w latach 2009–2010; ^{b)} dochód w wysokości 85 528 zł – stanowi kwotę graniczną I przedziału skali podatkowej obowiązującej w latach 2009–2010; ^{c)} dochód w wysokości 90 000 zł; 96 384 zł; 100 000 zł; 200 000 zł; 300 000 zł – stanowi przykład dochodu z II przedziału skali podatkowej obowiązującej w latach 2009–2010

Źródło: opracowanie własne.

Jak już wspomniano we wstępie, od 1 stycznia 2009 r. weszły w życie przepisy nowelizujące ustawę o podatku dochodowym od osób fizycznych, które zmieniły progresywną skalę podatkową w ten sposób, iż obowiązujące w latach 1998–2008 trzystopniowe stawki podatku dochodowego: 19, 30 i 40% zastąpiły dwie: 18 i 32%. W latach 2009–2010 dochody do wysokości 85 528,00 zł opodatkowane są stawką 18%, tj. o 1 lub o 12% niższą niż w latach 1998–2008, natomiast dochody ponad tę kwotę zostaną opodatkowane stawką 32% (w latach 1998–2008 najwyższa stawka wynosiła 40%). Nowelizacja ustawy nie objęła obniżenia podatku liniowego dla podatników prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, pozostała ona na

poziomie 19%. Oznacza to, iż próg opłacalności podatku liniowego przesunął się do góry do kwoty 96 384,00 zł. Oczywiście przy założeniu, że przedsiębiorca nie korzysta z preferencyjnych zasad opodatkowania, ulg podatkowych, a dochody z działalności gospodarczej są jego jedynymi dochodami. Można obliczyć to według wyżej wymienionej zasady, zgodnie z którą wysokości podatku dochodowego od osób fizycznych według stawki liniowej 19% oraz według progresywnej skali podatkowej są tożsame.

$$D \cdot 19\% = 14\,839,02 \text{ zł} + 32\% \cdot (D - 85\,528,00 \text{ zł})$$

gdzie:

D – dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej, równy podstawie opodatkowania,

14 839,02 zł + 32% · (D – 85 528,00 zł) – sposób obliczenia podatku dochodowego w drugim przedziale progresywnej skali podatkowej obowiązującej w latach 2009–2010.

Po rozwiązaniu powyższego równania otrzymujemy:

$$D = 96\,384,00 \text{ zł.}$$

Przyjęte założenia:

- podatek obliczono posługując się skalą podatkową obowiązującą w latach 2009–2010³:

Przedziały dochodów w złotych		Podatek wynosi
ponad	do	
	85 528	18% minus kwota zmniejszająca podatek 556 zł 02 gr
85 528		14 839 zł 02 gr + 32% nadwyżki ponad 85 528 zł

Z zawartego w tabeli 2 porównania opodatkowania według progresywnej skali podatkowej i opodatkowania według stawki liniowej 19% wynika, że opłacalność opodatkowania przedsiębiorcy podatkiem liniowym w stosunku do podatku płaconego według skali dwustopniowej 18 i 32% ma miejsce dopiero po przekroczeniu poziomu dochodów 96 384,00 zł. Przy tej kwocie dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej nastąpi w latach 2009–2010 wyrównanie podatku dochodowego obliczonego według progresywnej skali podatkowej i stawki liniowej 19%. Oznacza to, że liniowa forma opodatkowania w latach 2009–2010 jest korzystniejsza dopiero dla przedsiębiorców uzyskujących dochody ponad 96 384,00 zł.

Należy w tym miejscu podkreślić, że osoba korzystająca z obliczenia podatku według stałej stawki w wysokości 19% nie może łączyć dochodów opodatkowanych w tym trybie z innymi, które objęte są podatkiem wyliczanym według progresywnej skali podatkowej, np. z dochodami uzyskiwanymi z wynagrodzenia ze stosunku pracy, umów zlecenia itd. Oznacza to, że jeśli takie osoby zrezygnują z podatku liniowego, a osiągają inne dochody, które opodatkowane są według skali, to do obli-

³ Tamże.

czenia progu opłacalności takiej zmiany muszą najpierw zsumować wszystkie swoje dochody.

Przykład nr 1

Podatnik w 2008 r. uzyskuje oprócz dochodów w wysokości 40 000,00 zł z pozarolniczej działalności gospodarczej dochody z wynagrodzenia ze stosunku pracy w wysokości 20 000,00 zł. Próg opłacalności opodatkowania podatkiem liniowym przesunie się w dół do kwoty 24 490,00 zł (patrz tabela 3). Mianowicie podatek obliczony według stawki liniowej 19% dla dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości 24 490,00 zł i według progresywnej skali podatkowej dla dochodów ze stosunku pracy w wysokości 20 000,00 zł jest tożsamy z podatkiem obliczonym według progresywnej skali podatkowej dla sumy tych dochodów (tj. 44 490,00 zł). Oznacza to, że korzystniejszą formą opodatkowania pozarolniczej działalności gospodarczej w 2008 r. dla tego podatnika będą zasady ogólne według stawki liniowej 19%.

Tabela 3. Obciążenie podatkiem dochodowym o stawce progresywnej i o stawce liniowej przedsiębiorców o różnych dochodach w roku podatkowym 2008*

Wyszczególnienie	Wysokość dochodu (w zł)	Podatek przedsiębiorcy obliczony dla zasad ogólnych według progresywnej skali podatkowej dla sumy dochodów z kol. 2 (w zł)	Podatek przedsiębiorcy obliczony według stawki liniowej 19% dla dochodów z działalności gospodarczej i z wynagrodzenia ze stosunku pracy według progresywnej skali podatkowej (w zł)	3-4
1	2	3	4	5
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	10 000 ^{a)}	5 113	1 900 +	0
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000 ^{b)} Σ 30 000		3 213 Σ 5 113	
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	20 000 ^{a)}	7 013	3 800 +	0
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000 ^{b)} Σ 40 000		3 213 Σ 7 013	
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	24 490^{a)}	7 866	4 653 +	0
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000^{b)} Σ 44 490		3 213 Σ 7 866	
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	25 000 ^{a)}	8 019	4 750 +	+ 56
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000 ^{b)} Σ 45 000		3 213 Σ 7 963	

1	2	3	4	5
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	40 000 ^{a)}	12 519	7 600 +	
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000 ^{b)} Σ 60 000		3 213 Σ 10 813	
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	50 000 ^{a)}	15 519	9 600 +	+ 2 706
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000 ^{b)} Σ 70 000		3 213 Σ 12 813	
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	80 000 ^{a)}	25 966	15 200 +	+ 7 553
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000 ^{b)} Σ 100 000		3 213 Σ 18 413	

* Dotyczy przedsiębiorców uzyskujących dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej i wynagrodzenia ze stosunku, niekorzystających z ulg podatkowych, rozliczających się indywidualnie.

^{a)} dochód w wysokości 10 000 zł; 20 000 zł; 24 490 zł; 25 000 zł; 40 000 zł; 50 000 zł; 80 000 zł – stanowi przykład dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej; ^{b)} dochód w wysokości 20 000 zł – stanowi przykład dochodu z wynagrodzenia ze stosunku pracy

Źródło: opracowanie własne.

Przyjęte założenia:

– podatek obliczono postępując się skalą podatkową obowiązującą w 2008 r.⁴:

Przedziały dochodów w złotych		Podatek wynosi
ponad	do	
	44 490	19% minus kwota zmniejszająca podatek 586 zł 85 gr
44 490	85 528	7866 zł 25 gr + 30% nadwyżki ponad 44 490 zł
85 528		20 177 zł 65 gr + 40% nadwyżki ponad 85 528 zł

Analizując zamieszczone w tabeli 3 przykładowe wysokości dochodów osiągnięte przez podatnika z dwóch źródeł: pozarolniczej działalności i gospodarczej i wynagrodzenia ze stosunku pracy oraz poczynione na ich podstawie wyliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych, należy wyciągnąć następujące wnioski:

- Jeśli dochód przedsiębiorcy z pozarolniczej działalności gospodarczej w sumie z dochodami z innych źródeł przychodów, które podlegają opodatkowaniu według progresywnej skali podatkowej nie przekroczy kwoty 44 490 zł, tj. kwoty granicznej z I przedziału skali podatkowej obowiązującej w 2008 r., wybór opodatkowania liniowego nie będzie miał żadnego znaczenia na wysokość obliczonego podatku. Oznacza to, że podatek obliczony według progresywnej skali podatkowej dla sumy dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej i pozostałych dochodów (w tym przypadku z wynagrodzenia ze stosunku pracy) będzie tożsamy z sumą podatku obliczonego w trybie liniowym dla dochodów z pozarolniczej

⁴ Tamże.

czej działalności gospodarczej i w trybie progresywnym dla pozostałych dochodów.

- Wybór opodatkowania według stawki liniowej stanie się opłacalny dopiero w momencie gdy suma dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej i pozostałych źródeł przekroczy kwotę 44 490,00 zł.

Przykład nr 2

Podatnik w 2009 r. (lub 2010 r.) uzyskuje oprócz dochodów w wysokości 40 000,00 zł z pozarolniczej działalności gospodarczej, dochody z wynagrodzenia ze stosunku pracy w wysokości 20 000,00 zł. Próg opłacalności opodatkowania podatkiem liniowym przesunie się w górę do kwoty 70 569,00 zł (patrz tabela 4). Mianowicie podatek obliczony według stawki liniowej 19% dla dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości 70 569,00 zł i według progresywnej skali podatkowej dla dochodów ze stosunku pracy w wysokości 20 000,00 zł jest tożsamy z podatkiem obliczonym według progresywnej skali podatkowej dla sumy tych dochodów (tj. 90 569,00 zł). Oznacza to, że opodatkowanie działalności gospodarczej przez tego podatnika w 2009 r. (lub w 2010 r.) do poziomu 70 569,00 zł dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej w formie zasad ogólnych według stawki liniowej 19% jest mniej korzystne niż w formie zasad ogólnych według progresywnej skali podatkowej.

Tabela 4. Obciążenie podatkiem dochodowym o stawce progresywnej i o stawce liniowej przedsiębiorców o różnych dochodach w latach 2009–2010*

Wyszczególnienie	Wysokość dochodu w zł	Podatek przedsiębiorcy obliczony dla zasad ogólnych według progresywnej skali podatkowej dla sumy dochodów z kol.2 w zł	Podatek przedsiębiorcy obliczony według stawki liniowej 19% dla dochodów z działalności gospodarczej i z wynagrodzenia ze stosunku pracy według progresywnej skali podatkowej w zł	3 – 4
1	2	3	4	5
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	10 000 ^{a)}	4 844	1 900 +	
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000 ^{b)} Σ 30 000		3 044 Σ 4 944	-100
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	20 000 ^{a)}	6 644	3 800 +	
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000 ^{b)} Σ 40 000		3 044 Σ 6 844	-200
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	40 000^{a)}	10 244	7 600 +	
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000^{b)} Σ 60 000		3 044 Σ 10 644	-400

1	2	3	4	5
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	50 000 ^{a)}	12 044	9 500 +	-500
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000 ^{b)} Σ 70 000		3 044 Σ 12 544	
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	60 000 ^{a)}	13 844	11 400 +	-600
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000 ^{b)} Σ 80 000		3 044 Σ 14 444	
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	70 000 ^{a)}	16 270	13 300 +	-74
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000 ^{b)} Σ 90 000		3 044 Σ 16 344	
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	70 569^{a)}	16 452	13 408 +	0
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000^{b)} Σ 90 569		3 044 Σ 16 452	
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	80 000 ^{a)}	19 470	15 200 +	+ 1 226
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000 ^{b)} Σ 100 000		3 044 Σ 18 244	
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	100 000 ^{a)}	25 870	19 000 +	+ 3 826
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000 ^{b)} Σ 120 000		3 044 Σ 22 044	
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	200 000 ^{a)}	85 239	38 000 +	+ 44 195
dochód z wynagrodzenia ze stosunku pracy	20 000 ^{b)} Σ 220 000		3 044 Σ 41 044	

* Dotyczy przedsiębiorców uzyskujących dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej i wynagrodzenia ze stosunku, niekorzystających z ulg podatkowych, rozliczających się indywidualnie.

^{a)} dochód w wysokości 10 000 zł; 20 000 zł; 40 000 zł; 50 000 zł; 60 000 zł; 70 000 zł; 70 569 zł; 80 000 zł; 100 000 zł; 200 000 zł – stanowi przykład dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej; ^{b)} dochód w wysokości 20 000 zł – stanowi przykład dochodu z wynagrodzenia ze stosunku pracy

Źródło: opracowanie własne.

Przyjęte założenia:

- podatek obliczono posługując się skalą podatkową obowiązującą w latach 2009–2010⁵:

Przedziały dochodów w złotych		Podatek wynosi
ponad	do	
	85 528	18% minus kwota zmniejszająca podatek 556 zł 02 gr
85 528		14 839 zł 02 gr + 32% nadwyżki ponad 85 528 zł

Analizując zamieszczone w tabeli 4 przykładowe wysokości dochodów osiągnięte przez podatnika z dwóch źródeł: pozarolniczej działalności i gospodarczej i wynagrodzenia ze stosunku pracy oraz poczynione na ich podstawie wyliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych, należy wyciągnąć następujące wnioski:

- Jeśli dochód przedsiębiorcy z pozarolniczej działalności gospodarczej w sumie z dochodami z innych źródeł przychodów, które podlegają opodatkowaniu według progresywnej skali podatkowej w latach 2009–2010 nie przekroczy kwoty 90 569 zł, wybór opodatkowania liniowego działalności gospodarczej będzie niekorzystny w porównaniu z opodatkowaniem według progresywnej skali podatkowej. W sytuacji gdy suma tych dochodów będzie równa kwocie 90 569 zł wybór jednej z tych dwóch form opodatkowania nie będzie miał żadnego znaczenia na wysokość obliczonego podatku.
- Wybór opodatkowania według stawki liniowej stanie się opłacalny dopiero w momencie, gdy suma dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej i pozostałych źródeł przekroczy kwotę 90 569 zł.

3. Podsumowanie

Podsumowując powyższe rozważania, należy wyciągnąć wniosek, iż aby dokonać analizy opłacalności opodatkowania podatkiem liniowym, trzeba wziąć pod uwagę przede wszystkim wysokość dochodów uzyskiwanych z prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej, dochód małżonka, zasadę opodatkowania, według której rozlicza się podatek oraz oczywiście ulgi podatkowe, w tym ulgę prorodziną, której wysokość wzrasta wraz ze wzrostem liczby dzieci w gospodarstwie domowym. Dopiero wypadkowa tych elementów pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy opodatkowanie pozarolniczej działalności gospodarczej podatkiem liniowym 19% będzie korzystniejsze niż według progresywnej skali podatkowej.

Od początku 2009 r., gdy w konsekwencji zmian w progresywnej skali podatkowej zaczęły obowiązywać dwie stawki: 18 i 32%, natomiast stawka liniowa dla przedsiębiorców pozostała na niezmiennym poziomie 19%, dla większości podatników prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, którzy opodatkowali ją w 2008 r. metodą liniową, rozliczenie na zasadach ogólnych według progresywnej

⁵ Tamże.

skali podatkowej w latach 2009–2010 może okazać się korzystniejsze. Dotyczyć to będzie tych przedsiębiorców, których dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej nie będą przekraczać kwoty 96 394,00 zł. Tak znaczny wzrost tego progu opłacalności w porównaniu z 2008 r., w którym wynosił 49 825,00 zł, spowodowało wprowadzenie stawki 18% w pierwszym przedziale podatkowym skali podatkowej (przy 19% w przypadku stawki liniowej), obowiązującej aż do wysokości dochodów 85 528,00 zł, niemal dwukrotnie większych niż kwota graniczna pierwszego przedziału w 2008 r. (44 490,00 zł).

Stosowanie podatku liniowego wyklucza możliwość korzystania z preferencyjnych zasad opodatkowania oraz korzystania z większości ulg podatkowych (w tym przede wszystkim ulgi prorodzinnej), co dodatkowo wymiennie wpływa na efektywny poziom opodatkowania.

O opłacalności podatku liniowego ze stawką 19% na rzecz podatku płaconego według skali ze stawkami 18 i 32% zdecydują niewątpliwie dochody danego przedsiębiorcy (należy równie uwzględnić dochody uzyskiwane z dodatkowych źródeł), jak i możliwość skorzystania przez niego z ulg podatkowych i preferencyjnych zasad opodatkowania.

Biorąc pod uwagę poczynione w niniejszym opracowaniu założenia, każdy przedsiębiorca przed decyzją wyboru sposobu opodatkowania podatku dochodowego na zasadach ogólnych powinien dokonać indywidualnej kalkulacji opłacalności wyboru.

Literatura

1. Ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 2000, nr 14, poz. 176 z późn. zm.).
2. Ustawa z 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 217, poz. 1588).
3. Ustawa z 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanych podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz.U. 1998, nr 144, poz. 930 z późn. zm.).

INCOME TAX IMPOSED ON INDIVIDUAL TAXPAYERS RUNNING THEIR OWN BUSINESS, EXCLUDING FARMING, BASED ON GENERAL RULES: PROGRESSIVE OR LINEAR?

Summary: This study focuses on income tax imposed on individual taxpayers as a tax paid on general rules according to progressive tax rate and linear tax rate of 19%. Taking into account two of the mentioned above methods of paying income tax, it is an attempt to assess which one is more advantageous due to tax bite. The assessment covers the period from 2008 until 2010.